

KERKENBELEIDSPLAN SINT-GILLIS-WAAS

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

INHOUDSTAFEL

INHOUDSTAFEL	1
INLEIDING	2
1. SITUERING KERKGEBOUWEN.....	3
2. FICHE PER KERKGEBOUW	3
2.1. Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk in De Klinge	4
2.1.1. Identificatie.....	5
2.1.2. Beschrijving	5
2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	8
2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	9
2.2. Sint-Corneliuskerk in Meerdonk	10
2.2.1. Identificatie.....	11
2.2.2. Beschrijving	12
2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	15
2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	16
2.3. Sint-Pauluskerk in Sint-Pauwels	17
2.3.1. Identificatie.....	18
2.3.2. Beschrijving	18
2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	22
2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	23
2.4. Sint-Egidiuskerk in Sint-Gillis-Waas.....	24
2.4.1. Identificatie.....	25
2.4.2. Beschrijving	25
2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving.....	29
2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie.....	30
3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE	31
3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie	31
3.2. Plan van aanpak hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht	34
BESLUIT.....	35

INLEIDING

Dit kerkenbeleidsplan omvat volgende gebouwen voor de rooms-katholieke eredienst op het grondgebied van de gemeente Sint-Gillis-Waas:

- Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk, Klingedorp 2, 9170 De Klinge,
- Sint-Corneliuskerk, Plezantstraat 1, 9170 Meerdonk,
- Sint-Pauluskerk, Dries 23, 9170 Sint-Pauwels,
- Sint-Egidiuskerk, Kerkstraat 23, 9170 Sint-Gillis-Waas

- Dit kerkenbeleidsplan is de actualisering van een plan dat reeds werd opgemaakt en goedgekeurd in 2018 in de strategische nota van het MJP 2020-2026.
- Verschillende overleg- en informatievergaderingen werden georganiseerd met de lokale parochieploegen, kerkbesturen, verenigingen, en het gemeentebestuur, om eerst het pastorale plan en vervolgens het kerkenplan te bepalen. Op basis hiervan werd in de strategische nota van het MJP 2026-2031 een “Toekomstvisie parochiekerken Sint-Gillis-Waas” opgenomen en goedgekeurd.
- Hierin werd het specifiek pastoraal gebruik van de 4 overblijvende kerken vastgelegd; ook werd bepaald dat de kerkbesturen openstaan voor initiatieven en voorstellen die het gebruik van de kerkgebouwen in de toekomst kunnen verruimen, in overeenstemming met de “Richtlijnen van de Vlaamse bisschoppen voor het gebruik van parochiekerken” (8 november 2012)

Dit kerkenbeleidsplan werd opgemaakt in overleg tussen de gemeente Sint-Gillis-Waas, het centraal kerkbestuur van Sint-Gillis-Waas en alle kerkfabrieken die eronder ressorteren en werd vervolgens goedgekeurd:

- door de bisschop van Gent op 30 april 2025

- door de gemeenteraad van de gemeente Sint-Gillis-Waas op 22 mei 2025

In dit kerkenbeleidsplan worden allereerst de betrokken kerkgebouwen ruimtelijk gesitueerd. Vervolgens volgt een bespreking van elke kerk afzonderlijk. Aan bod komen een beschrijving, een situering in de ruimtelijke omgeving en een beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie. Aan het einde van dit document is er een overzichtstabel met de genomen opties (per kerk), de visie die hieraan ten grondslag ligt en het traject dat is of zal worden opgestart om deze toekomstige invulling te realiseren.

1. SITUERING KERKGEBOUWEN

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

- 1 Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk, Klingedorp 2, 9170 De Klinge,
- 2 Sint-Corneliuskerk, Plezantstraat 1, 9170 Meerdonk,
- 3 Sint-Pauluskerk, Dries 23, 9170 Sint-Pauwels,
- 4 Sint-Egidiuskerk, Kerkstraat 23, 9170 Sint-Gillis-Waas

2. FICHE PER KERKGEBOUW

2.1. Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk in De Klinge

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.1. Identificatie

Naam: Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartkerk

Geografische ligging:

- Klingedorp 2, 9170 De Klinge
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in kerkelijke structuur:

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Sint-Niklaas
- Parochie: Heilige Helena Sint-Gillis-Waas/Stekene

Eigenaar: gemeente Sint-Gillis-Waas

Bescherming(en):

- gedeeltelijk beschermd als monument (orgel): ID 1389, 04.03.1980.
Zie: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/9320>

2.1.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Niet-georiënteerde neogotische pseudobasiliek op de kruising van Sint-Gillis-, Hulst-, Kieldrechtstraat en Klingedorp. Het voormalige kerkhof, gelegen achter het koor werd in 1971 verwijderd en vervangen door een parkeerplaats. Langs de noordzijde een smal plantsoen waarin vooraan een monument ter ere van Jan Frans Van Hove.

De eerste bidplaats, een houten kapel bediend door de uit Hulst verdreven paters recolletten, werd hier in 1648 opgericht en in 1670 vervangen door een gebouw van steen. In 1848 was de toestand dermate bouwvallig geworden, dat een nieuwe kerk gebouwd werd naar ontwerp van architect Jan De Somme-Servais (Sint-Niklaas).

De plattegrond ontvouwt een driebeukige transeptloze kerk met ingebouwde voorgeveltoren en polyonaal koor met kleine rechthoekige sacristieën in de oksels. Ruime baksteenbouw met schaarse aanwending van natuursteen voor de dekljsten en de venstertracering. Voorgevel met centraal spitsbogig portaal en dito doksaalvenster, achtzijdige luikamer met lancetvormige galmgaten en leien spits. Benedenkerk van zes traveeën gemarkeerd door steunberen met twee versnijdingen en verlicht door spitsboogramen met twee staven en vierlobtracering in de vensterkop. Koor van één rechte travee met blinde, driezijdige absceis. In de vlakke sluitwand, kleine steen met bouwjaar 1848.

Interieur met rondzuilen op achtkantige sokkel van hardsteen en bekronend bladkapiteel. Spitse scheibogen. Middenbeuk afgedekt door spits tongewelf van pleister, met sierrribben. Zijbeuken met pleisteren kruisribgewelven.

Mobilair: schilderij: “Hemelvaart van Maria”
(hoogaltaar, 17de eeuw, G. De Crayer).

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

*Meubilair: preekstoel (barok); biechtstoelen (classicistisch, circa 1730); doopvont op
getorste marmeren voet (eind 17de eeuw); communiebank, koorgestoelte, hoofd- en
zijaltaren (neogotisch, P.C. De Preter), orgel (1775, Van Peteghem).*

Zie: <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/14837>

b) Architecturale mogelijkheden

Wanneer de lokale behoeften geïnventariseerd zijn en als duidelijk wordt voor welk
bijkomend doel men het kerkgebouw zou willen gebruiken, worden de architecturale
mogelijkheden terzake onderzocht.

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

c) Bouwfysische toestand

Het kerkgebouw is in goede staat door regelmatig onderhoud in navolging op de diverse inspectieverslagen en aanbevelingen van Monumentenwacht.

Dakgoten en afvoerbuizen worden aan een jaarlijks nazicht en onderhoud onderworpen.

In de afgelopen beheerperiode werden volgende onderhoudswerken uitgevoerd:

- buitenschilderwerk periode 21/22
- afsluiten en reinigen van de toren

Recent werd de alarmbeveiligingsinstallatie aangepast zodat het kerkgebouw dagelijks vrij toegankelijk gesteld wordt.

Sinds 2003 werden regelmatig restauraties aan kunstwerken uitgevoerd:

- reliekschrijn Sint-Antonius
- hoofd- en zijaltaren
- marmeren altaartafels
- altaarschilderij van G. De Crayer.

d) Erfgoedwaardering door Erfpunt, Onroerend erfgoed Waasland (2023):

Categorie 1: zeer hoge erfgoedwaarden:

“De gebouwen zijn beeldbepalend voor de gemeente. Ze hebben een uitzonderlijke waarde omwille van hun historische achtergrond en context, hun architecturale en bouwkundige waarde en homogeniteit, hun zeldzaamheid, authenticiteit...”

Beheerdoelstellingen:

“Maximaal behoud van de erfgoedwaarden (=streven naar zo min mogelijk aanpassingen van volume, gevel- en dakafwerking, origineel schrijnwerk conform de richtlijnen van OE ...”

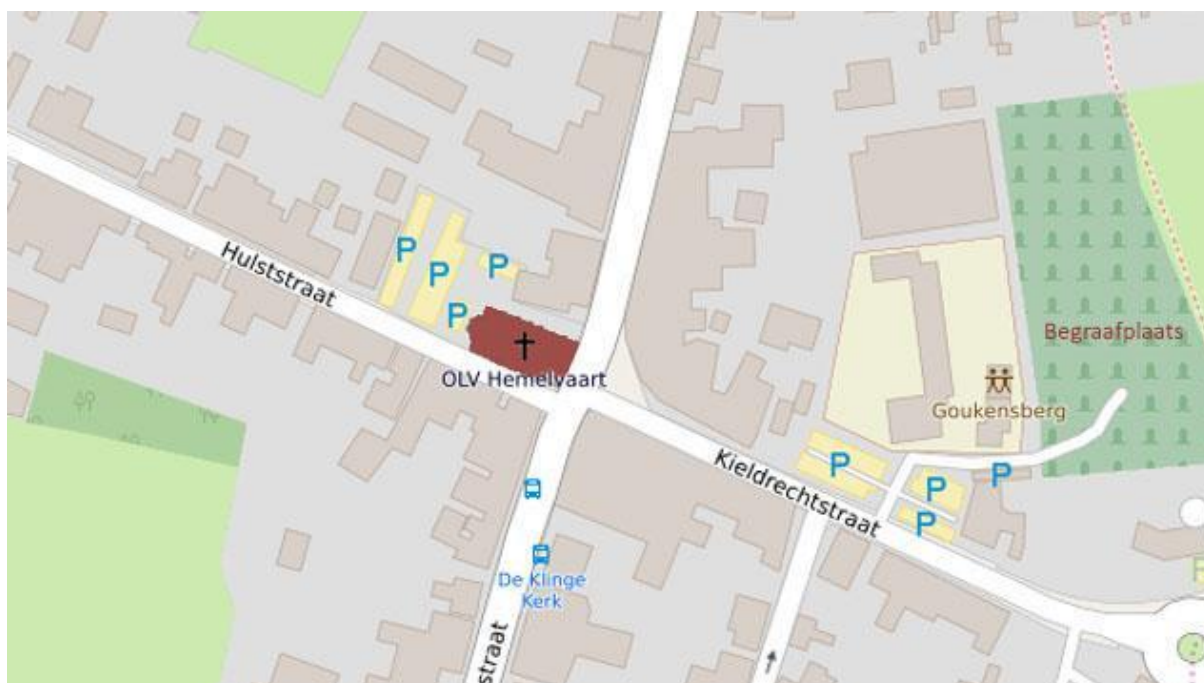
We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.1.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk van De Klinge staat centraal in de dorpskern De Klinge. Ze maakt geen deel uit van een beschermd dorpsgezicht of landschap. Recht tegenover de ingang van de kerk bevindt zich het voormalig gemeentehuis van De Klinge. Dit betreft een dubbelhuis met gecementeerde en beschilderde lijstgevel. Dit gebouw wordt momenteel gebruikt als bibliotheek.

Op een pleintje tussen de kerk en het voormalig gemeentehuis, op een hoge sokkel, staat een bronzen standbeeld van de negentiende-eeuwse burgemeester Jan Frans Van Hove.

De kerk is bereikbaar met de bussen van De Lijn. De bushalte “De Klinge kerk” ligt in de onmiddellijke nabijheid van het kerkgebouw.

Achter de kerk, op de plaats van het vroegere kerkhof is een parking voor 55 auto’s.

De nieuwe begraafplaats ligt op wandelafstand in de Kieldrechtstraat nabij de gemeentelijke cultuurzalen Goukensberg en De Klingenaar. De parochiezaal bevindt zich in de Sint-Gillisstraat. Dit gebouw is door de vzw Parochiale Werken in erfpacht gegeven aan het gemeentebestuur als gemeenschapscentrum.

Op een paar honderd meter van de kerk bevindt zich de kapel van Onze-Lieve-Vrouw van VII Weeën. Dit is een neogotisch, bakstenen gebouwtje uit 1878.

2.1.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk is in gebruik voor de eredienst:

- een vaste maandelijkse gebedsdienst op 2^e dinsdag van de maand
- Uitvaarten en huwelijken.
- Allerzielen: gebedsdienst ter herdenking van de overledenen,
- Wekelijks rozenkransgebed (andere dinsdagen)
- Vieringen van de Vrije Basisschool “De Hoge Geest”.
- Christus-Koningfeest van de Chiro.
- concert van de K.H. Sint-Cecilia.
- Bijzondere diensten voor overledenen op jaarmarkt- en kermismaandag.
- Herdenkingsviering voor de Poolse gesneuvelden.
- Recent werd de alarmbeveiligingsinstallatie aangepast zodat het kerkgebouw dagelijks vrij toegankelijk gesteld wordt.

Cultureel gebruik:

Het gebruik wordt verder gevaloriseerd door het beschikbaar stellen voor occasioneel gebruik voor socio-culturele activiteiten.

2.2. Sint-Corneliuskerk in Meerdonk

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.1. Identificatie

Naam: Sint-Corneliuskerk in Meerdonk

Geografische ligging:

- Plezantstraat 1, 9170 Meerdonk, Sint-Gillis-Waas
- Provincie: Oost-Vlaanderen

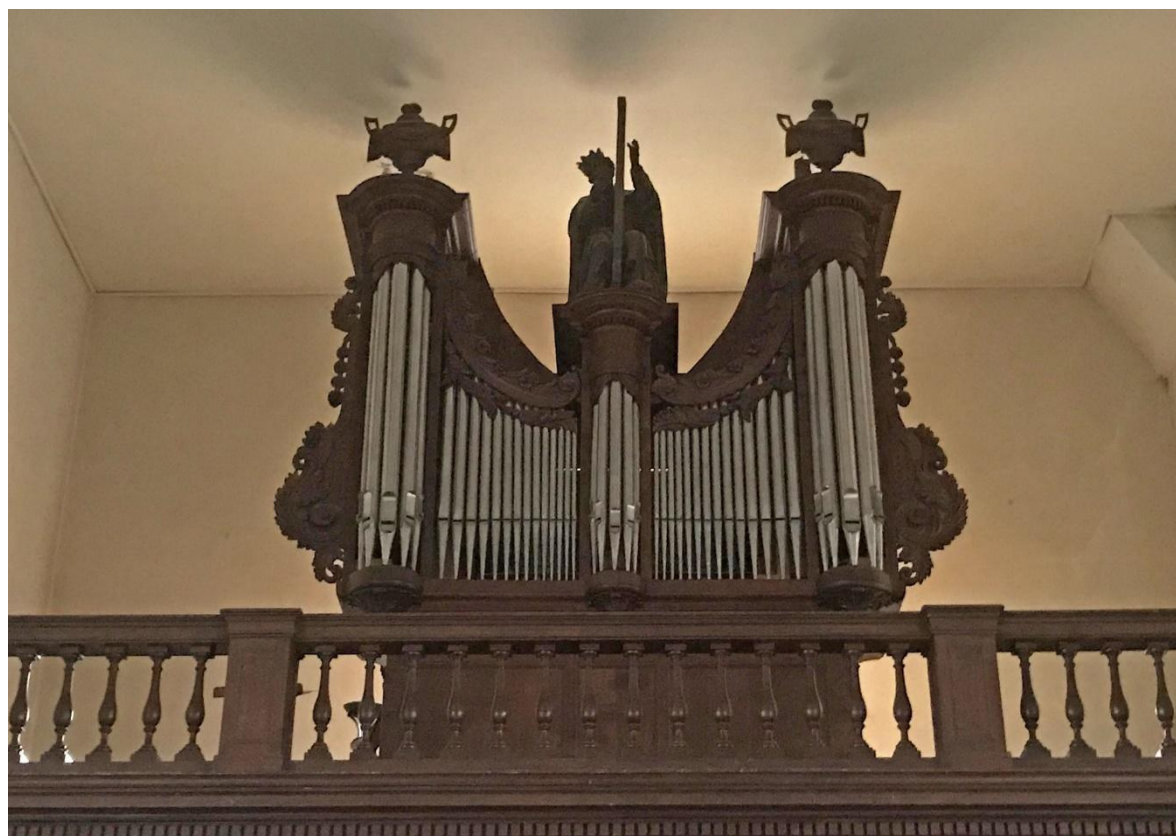
Plaats in de kerkelijke structuur:

- Bisdome : Gent
- Dekenaat: Sint-Niklaas
- Parochie: Heilige Helena Sint-Gillis-Waas / Stekene

Eigenaar: Kerkfabriek Sint-Cornelius

Bescherming: gedeeltelijk beschermd als monument (orgel beschermd om reden van de historische waarde, 4 maart 1980, ID 1390)

Zie: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/9323>

2.2.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Neoclassicistische pseudo-basilicale kerk te midden van de kleine dorpskern. Beeldbepalende lindebomen voor de westelijke en zuidelijke gevel. Op de zuidwesthoek van het plein een oorlogsgedenkteken in Euvillesteen; storende nutsvoorzieningen (telefooncel, wachthuisje). Aan de noordzijde moderne sculptuur uit een wilgentronk (Omer Gielliet, 1977).

De eerste kapel, afhankelijk van de kerk van Vrasene, werd gebouwd in 1682-83. Tijdens de Franse Revolutie werd ze openbaar verkocht, met de bedoeling ze te slopen, wat echter niet gebeurde. In 1807 werd Meerdonk als afzonderlijke parochie opgericht. Pastoor Reyns laat in 1834 de kerk vergroten naar ontwerp van architect S. Altenrath: ten westen wordt één travee toegevoegd en een nieuwe voorgevel wordt opgetrokken. In 1836 wordt echter ook de ganse benedenkerk vervangen door een nieuwe en in 1839 bouwt men een nieuw koor naar ontwerp van architect J. De Somme-Servais (gedenksteen in de noordelijke koormuur). In 1844 plaatst men uiteindelijk de achtkantige houten toren boven de westelijke gevel.

Driebeukige bakstenen kerk onder zadeldak (leien). Westelijke gevel gemarkeerd door pilasters van natuursteen en een zwaar gekornist hoofdgestel met driehoekig fronton boven het vooruitspringend middenrisaliet. Rondboogportaal in arduinen omlijsting; rondbogig doksaalvenster; zijbeuken met lunetten onderaan en rondboogramen bovenaan. Sierlijke achtkantige dakruiter, met jaartal 1844, achter het fronton.

Benedenkerk van vier traveeën met steekboogvensters in vlakke cementomlijsting. Smaller koor van één travee met halfronde absis; rondboogramen. Oude grafmonumenten tegen de noordelijke muur geplaatst. Sacristie tegen de zuidelijke muur van het koor.

Interieur met korfbogige scheibogen op zuilen met vierkante dekplaat en achtkantige sokkel bekleed met zwart marmeren platen. Hoofdgestel waarboven korfbogig tongewelf met vlakke gordelbogen. In de zijbeuken, licht welvende kruisgewelven. Koor met gekoppelde Corinthische zuilen waarop zwaar hoofdgestel bestaande uit gelede architraaf, vlakke fries en kroonlijst op modillons.

Mobilair: schilderij: "Aanbidding der herders" (XVII, school van Jordaens); "De opdracht van Maria" (vermoedelijk XIX); kruisweg (1843, J. De Loose).

Beelden: Sint-Cornelius (hoogaltaar, zandsteen, XVII, afkomstig van voorgevel der vroegere kapel); gekruisigde Christus (hout, eind XVIII, vermoedelijk F. Nijs), afkomstig van een vroeger kerkhofkruisbeeld aan de buitenmuur; Sint-Ambrosius en Sint-Elooi (1745, vermoedelijk A. Nijs); Sint-Jozef en Sint-Barbara.

Meubilair: preekstoel (1768, rococo); kerkmeesterbanken (rococo); medaillons met basreliëf "Jezus de kindervriend" en "Dooop van Jezus" (achteraan in de kerk, 1834, J. Peeters); biechtstoelen (1841 en 1842); hoofd- en zijaltaren (1853, P.C. De Preter).

(<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/14863>)

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

b) Architecturale mogelijkheden

Wanneer de lokale behoeften geïnventariseerd zijn en als duidelijk wordt voor welk bijkomend doel men het kerkgebouw zou willen gebruiken, worden de architecturale mogelijkheden terzake onderzocht.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

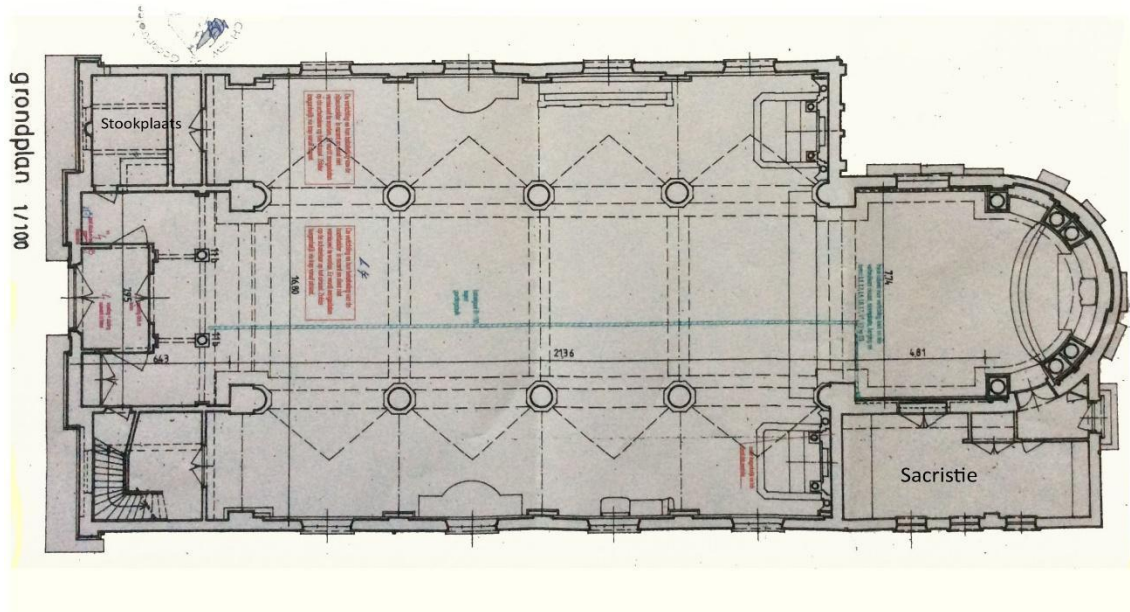
Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Middenbeuk

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Grondplan:

c) Bouwfysische toestand

Het kerkgebouw is in zeer goede toestand dankzij grondige renovatiewerken in de voorbije decennia:

- herstelling van daken en goten, grondige renovatie en herschilderen van de dakruiter (volledige ontmanteling en heropbouw in 2009)
- volledige renovatie van de elektriciteitsinstallatie in 2013
- renovatie van de sacristie: vocht- en schimmelbestrijding, herschilderen interieur en buitenschrijnwerk
- het fronton aan de voorgevel werd geschilderd. Onderhoudsschilderwerken aan de dakruiter uitgevoerd in 2018.
- Dakgoten en afvoerbuizen worden aan jaarlijks nazicht onderworpen.
- De kerk wordt regelmatig geïnspecteerd door Monumentenwacht. Het meest recente inspectieverslag voorziet enkel beperkte herstellingen en regelmatig onderhoud van het buitenschilderwerk.
- om de kerk dagelijks vrij toegankelijk te maken werd in 2023 een elektronische beveiligingsinstallatie geplaatst met camerabewaking en alarmsysteem.

d) Erfgoedwaardering door Erfpunt, Onroerend erfgoed Waasland (2023):

Categorie 1: zeer hoge erfgoedwaarden:

“De gebouwen zijn beeldbepalend voor de gemeente. Ze hebben een uitzonderlijke waarde omwille van hun historische achtergrond en context, hun architecturale en bouwkundige waarde en homogeniteit, hun zeldzaamheid, authenticiteit...”

Beheerdoelstellingen:

“Maximaal behoud van de erfgoedwaarden (=streven naar zo min mogelijk aanpassingen van volume, gevel- en dakafwerking, origineel schrijnwerk conform de richtlijnen van OE ...”

2.2.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk van Meerdonk ligt centraal in de dorpskern Meerdonk. De kerk maakt geen deel uit van een beschermd dorpsgezicht of landschap. De kerk is een van de overgebleven oude gebouwen in Meerdonk.

Aan de overkant, op de hoek van Meerdonkdorp en de Plezantstraat is een herenhuis uit 1832 bewaard gebleven. Het betreft een hoekhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen onder zadeldak (Vlaamse pannen) met een bakstenen gevel, arduinen plint en houten kroonlijst met modillons, voorts verlevendigd door gecementeerde muurbanden en aanzet- en sluitstenen.

Op de hoek van Meerdonkdorp en de Schoolstraat bevindt zich een kapel ter ere van Sint-Cornelius. Het gaat om een kleine, rechthoekige kapel onder zadeldak (leien), in 1897 opgericht. Verankerde puntgevels met natuursteen afgewerkt en rustend op schouderstukken. Spitsbogige vleugeldeur met zandstenen tympanon versierd met neogotisch traceerwerk en tekst:

“H. Cornelius bewaar ons van alle ziekten en plagen. 1897 – Edificavit J.L. Bogaert, pastor”.
(<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/14859>)

Aan de zuidelijke zijde is er een parking voor 12 voertuigen. Ten noorden en oosten van de kerk bevindt zich een park waarin de plaatselijke CHIRO een lokaal heeft.

Aan de hoofdingang evenals aan de sacristiedeur is verlichting aangebracht die gestuurd wordt door een astroklok en reageert op licht/duister.

Het torenuurwerk met wijzerplaten aan de oost- en westkant van de toren wordt elektronisch gestuurd in combinatie met het elektronisch klokkenluidstelsel.

De begraafplaats ligt op een dijk in het verlengde van de Schoolstraat, op wandelafstand van de kerk.

Op een paar honderd meter bevindt zich het parochiaal centrum “Saleghem”.

De kerk is bereikbaar met de bussen van De Lijn. De bushalte “Meerdonk Dorp” ligt in de onmiddellijke nabijheid van het kerkgebouw.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.2.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

De kerk van Meerdonk wordt gebruikt voor :

- uitvaarten en huwelijken voor mensen uit de omgeving.
- jaarlijkse viering voor de plaatselijke scholen bij het begin van het nieuwe schooljaar en ter gelegenheid van Kerstmis,
- kruiswegviering op Goede Vrijdag,
- het Christus-Koningfeest van de jeugdbeweging Chiro.
- op kermismaandag is er de druk bijgewoonde herdenkingsdienst voor de overleden parochianen.
- Allerzielen: gebedsdienst ter herdenking van de overledenen,
- het kerkgebouw is dagelijks vrij toegankelijk door installatie van een beveiligingsinstallatie met camerabewaking en alarm.

Cultureel gebruik:

Het gebruik wordt verder gevaloriseerd door het beschikbaar stellen voor occasioneel gebruik voor socio-culturele activiteiten:

- jubileumviering Ferm,
- het jaarlijks nieuwjaarsconcert en het jaarconcert van de plaatselijke fanfare Sint-Cecilia,
- gebeurlijk een lokale tentoonstelling ten voordele van een werk voor ontwikkelingshulp e.d.
- In samenwerking met de Gemeentelijke Culturele raad beschikbaar voor "Kunstenaarsroute".(expositie lokale kunstenaars, orgelmuziek ...)
- hierbij wordt gebruik gemaakt van een standaardcontract waarin o.a. het afsluiten van een evenementenverzekering verplicht gesteld wordt.

2.3. Sint-Pauluskerk in Sint-Pauwels

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.3.1. Identificatie

Naam: Sint-Pauluskerk in Sint-Pauwels

Geografische ligging:

- Dries 23, 9170 Sint-Pauwels
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in de kerkelijke structuur:

- Bisdом: Gent
- Dekenaat: Sint-Niklaas
- Parochie: Heilige Helena Sint-Gillis-Waas / Stekene

Eigenaar: gemeente Sint-Gillis-Waas

Bescherming: beschermd als monument.

- Toren en koor: 16 december 1942, ID 52;
<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/9299>
- Kerk met interieur en meubilair: 3 september 1981, ID 1663;
<https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11086>

2.3.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Georiënteerde kerk omringd door een plantsoen waarin een gedenkteken aan de boerenkrijg in 1798, en één aan de beide Wereldoorlogen. Smeedijzeren afsluithek met inscriptie "M. WINDEY FECIT 1760", aan vierkante arduinen pijlers met siervaasbekroning. In het tweede kwart van de 13de eeuw werd Sint-Pauwels een afzonderlijke parochie, los van Kemzeke. Het oudste document dateert van 1239. De kruiskerk met vroeg-gotische vieringtoren werd in de eerste helft van de 15de eeuw progressief heropgebouwd en hoger opgetrokken: in 1428 en '29 de transeptarmen, rond die tijd ook het koor en de middenbeuk met bovenlichten. Grote schade zou aangericht zijn tijdens de beeldenstorm van 1579. In 1618 werd het schip overwelfd, in 1636 de zijbeuken zodat de bovenlichten van de middenbeuk gestopt werden. De muurplaten samen met het hele spant waaraan het vroegere houten tongewelf was bevestigd, werden circa 1 meter omhoog gebracht. In 1844 werd de kerk vergroot (aanbouw zijkoren?) en in 1854 met cement bezet en rood geverfd. Dit laatste werd in 1880 verwijderd. Van 1910 tot 1913 onderging ze een grondige restauratie onder leiding van de architecten Henri en Valentin Vaerwijck (Gent): er werd één travee ten westen bijgebouwd, alsook een doopkapel, een zij-ingang en een sacristie; er werd een volledig nieuw baksteenparement aangebracht en alle classicistische rondboogramen werden vervangen door neogotische met monelen en maaswerk. De recentste renovatie van het kerkgebouw dateert uit het begin van de 21^e eeuw. De kerkfabriek van Sint-Pauwels besliste reeds op 7 april 1991 om de kerk te laten restaureren. In 1998 werd een aangepast ontwerp goedgekeurd voor de restauratie. Deze eerste fase van de werken aan de kerk omvatte enkel de buitenrestauratie. In 2011 werden in een tweede

fase van de werken in en rond de Sint-Pauluskerk de kerkhofmuur en het hekwerk gerestaureerd. De bakstenen muur en het prachtige smeedijzeren hek dateren uit 1760. Het hek werd gesmeed door Matheus Windey, een plaatselijke smid.

In een derde fase werd de buitenomgeving rond de kerk heraangelegd. De aanleg van het plein gebeurde in de lente en de zomer van 2013. De inhuldiging vond plaats op 6 september 2013. De kerk kreeg een gepaste waardevolle uitstraling door de klassieke gebakken kleiklinkers, aangepaste monumentverlichting en vernieuwde verlichting van de parking en het pad rondom de kerk.

Aan de Pastorijwegel werden extra parkeerplaatsen aangelegd en het hemelwater wordt sinds de heraanleg opgevangen in een ondergronds bufferbekken onder de parking.

Tenslotte was de vierde fase, het interieur aan de beurt. Deze werken waren zeer omvangrijk. Zo werd de bepleistering van muren, gewelven en kolommen gereinigd en herschilderd, werden de vloeren hersteld, de altaren en kunstwerken gerestaureerd en de nutsvoorzieningen gemoderniseerd.

De Vlaamse overheid subsidieerde deze werken voor meer dan 1 miljoen euro.

Driebeukige kruiskerk met vieringtoren en polyonaal hoofdkoor, geflankeerd door zijkoren. Pseudo-basilicale opstand van baksteen met zandstenen plint en hoekkettingen. Toren en hoogkoor van zandsteen.

Benedenkerk van vier traveeën met tegen de eerste zuidelijke travee een rechthoekige ingang en ten noorden een doopkapel; zijbeuken per travee gevat onder een afgesnuit zadeldak, haaks op de hoofdbeuk. Vroeg-gotische vieringtoren met achthoekige luikamer voorzien van spitsbogige galmgaten en afgeronde korbelen.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Interieur overkluisd door bakstenen kruisribgewelven. De halfronde scheibogen rusten op zuilen met achtkantige sokkel en eenvoudig lijstkapiteel. Toreervoet op vierkante bundelpijlers. *Mobilair*: Schilderijen: "Maria en de Heilige Dominicus" (noordelijk zijaltaar, I.A. Verscharen, Antwerpen, 1759); "De bekering van Sint-Paulus (zuidelijk zijaltaar, J.B. Neckens); "Jezus aan het Kruis" (paneel, Lucas de Heere, Gent, 1565); "Madonna" (Nicolaes Liemaeckere alias Roose, Gent, 1601-1646).

Classicistische koorlambrisering (De

Pretere); communiebank (Frans de Wree, 1655); preekstoel (1818); barokaltaar (zuidelijke transeptarm, N. Van Calster, 1759); lambrisering met figuurmedaillons in de kruisbeuken (Fr. de Wree, 1651).

Orgel: Van Peteghem (1820)

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/14881>

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

b) Architecturale mogelijkheden

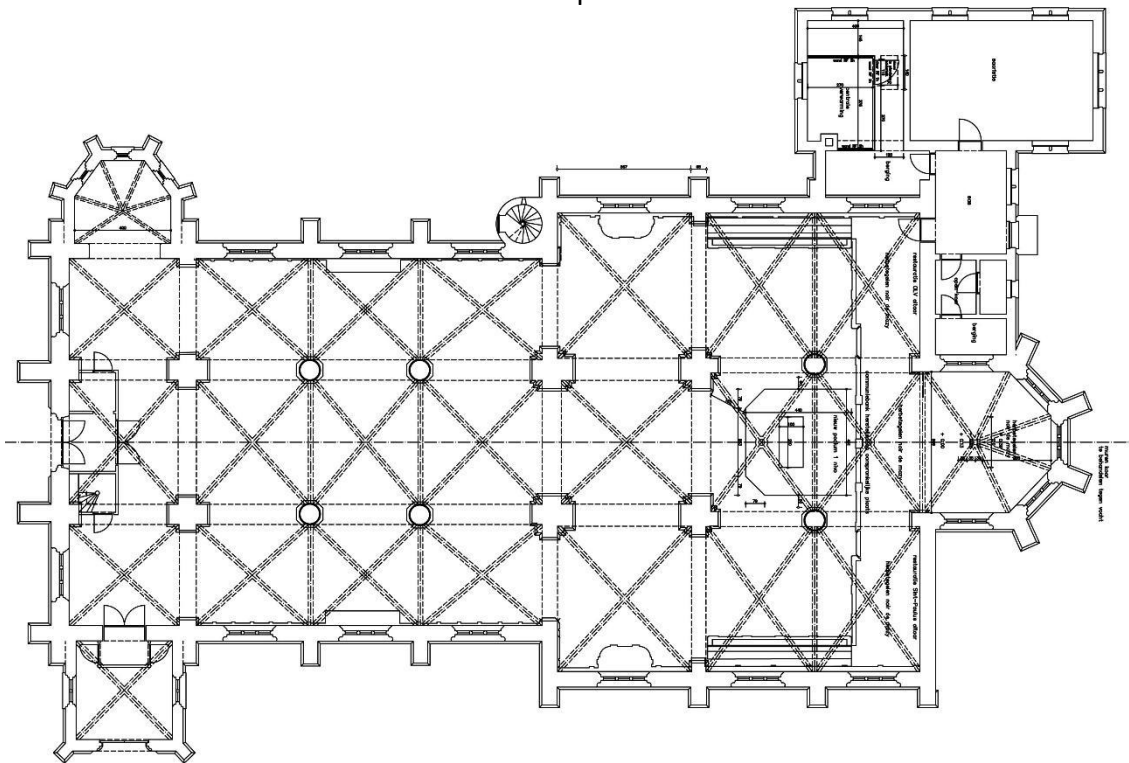
Wanneer de lokale behoeften geïnventariseerd zijn en als duidelijk wordt voor welk bijkomend doel men het kerkgebouw zou willen gebruiken, worden de architecturale mogelijkheden terzake onderzocht.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken? Vraag het dan op bij de gemeente.

Middenbeuk

Grondplan:

c) Bouwfysische toestand

De algemene bouwfysische toestand van het kerkgebouw is zeer goed t.g.v. de recente grondige restauratiewerken : buitenrestauratie (2000-2001); binnenrestauratie (2015-2016). De kerk wordt regelmatig geïnspecteerd door Monumentenwacht en jaarlijks nagezien op goede afwatering van de daken. Het meest recente inspectieverslag voorziet enkel beperkte herstellingen en regelmatig buitenschilderwerk.

d) Erfgoedwaarde door Onroerend Erfgoed Vlaanderen

De parochiekerk Sint-Pauwels werd op 3-09-1981 beschermd als monument.

Beschrijving

De bescherming als monument omvat de parochiekerk Sint-Paulus met inbegrip van het interieur en het meubilair. De toren en het koor van de parochiekerk werden al op 15 december 1942 als monument beschermd.

In het beschermingsdossier wordt de architectuurhistorische waarde van de parochiekerk als volgt gemotiveerd: het driebeukig schip uit de laatgotische periode, verbouwd in de 17de eeuw, het in de begin van de 20ste eeuw in neogotische zand- en baksteenstijl verruimd schip met nieuwe gevels en zijbeuken met dwarse zadeldaken, en in neogotische stijl verbouwd transept.

De motivering van de kunsthistorische waarde klinkt als volgt: het interieurmeubilair, namelijk de communiebank uit het van de 17de eeuw, het hoofdaltaar uit de 17de eeuw, de 17de-eeuwse koormuurbeschotten, het laat 17de-eeuwse koorgestoelte, het schilderij van Lucas d'Heere, voorstellend de kruisiging, van 1565, het schilderij van N. de Liemaecker uit de eerste helft van de 17de eeuw voorstellend Onze-Lieve-Vrouw met kind, het schilderij van L.A. Verschraeren uit het midden van de 18de eeuw, voorstellend Onze-Lieve-Vrouw met Heilige Dominicus en het schilderij van J.B. Neckens uit de 17de eeuw, voorstellend de bekering van Sint-Paulus.

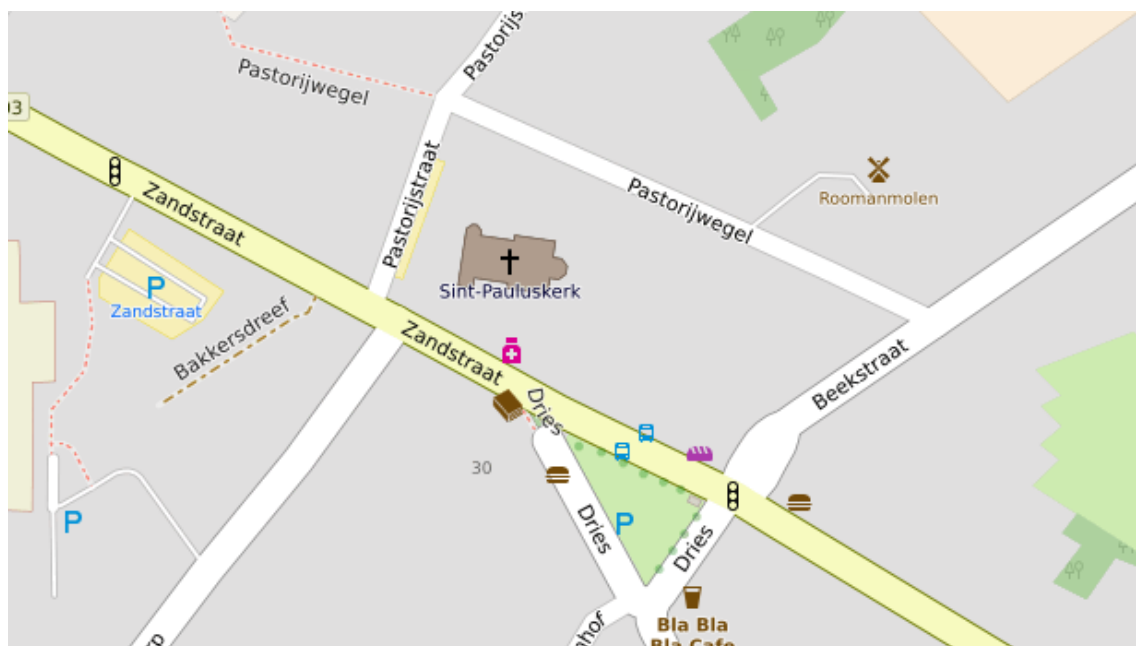
- Onroerend Erfgoed Oost-Vlaanderen, Beschermingsdossier DO000656, Geografisch pakket Sint-Gillis-Waas (S.N., 1981).

Waarden

De Sint-Pauwelskerk [Sint-Pauluskerk] met inbegrip van het interieur en het meubilair (uitbreiding van het koninklijk besluit van 16 [15] december 1942) is beschermd als monument omwille van het algemeen belang gevormd door de:

- historische waarde in casu *architectuurhistorische waarde*:
- historische waarde in casu *kunsthistorische waarde*

2.3.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk ligt in het beschermd dorpsgezicht “dorpskom Sint-Pauwels”. De dorpskom van Sint-Pauwels wordt bepaald door een driehoekige, begraasde en bewoonde dries. Deze dries ligt ten zuidoosten van de kerk. De bebouwing bestaat hoofdzakelijk uit één- of tweelaagse burgerhuizen, onderaan soms tot handelshuis verbouwd. De verschillende straathoeken worden ingenomen door (voormalige) herbergen. De geslotenheid van het plein wordt nog versterkt door de engheid van de straatdoorgangen. De arduinen gemeentepomp, een burgerhuis met art-nouveaumotieven, een hardstenen gedateerde deuromlijsting en het oud-gemeentehuis in neotraditionele baksteenarchitectuur verlevendigen de dorpskom. Karakterbepalend zijn de driehoekige vorm van de dries, de parochiekerk met vroeggotische toren, het kerkhofhek in kunstsmeedwerk en de ronde stenen stellingkorenmolen. De beschermde pastorie bevindt zich op honderd meter van de kerk in de Pastorijstraat, ten noorden van de kerk. Een bakstenen pastorie uit de 19^e eeuw is gelegen op een omwalde site die vermoedelijk teruggaat tot de 16^e eeuw.

De beschermde Roomanmolen ligt oostelijk van de kerk. Deze molen is een ronde stellingmolen van baksteen, gebouwd in 1847.

Rond de kerk is een parking aangelegd die plaats biedt aan 50 voertuigen.

De kerk is te bereiken met het openbaar vervoer via lijnhalte “Sint-Pauwels Dries” van De Lijn.

Vlakbij de kerk, in de straat Klapdorp, bevindt zich een parochiezaal. De openbare bibliotheek, een kleinere parochiezaal en een kleine culturele zaal van de gemeente bevinden zich aan de Dries.

Het kerkgebouw heeft een buitensfeerverlichting, een torenuurwerk en een klokkenluid-systeem.

2.3.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- De kerk van Sint-Pauwels is beschikbaar voor huwelijken en uitvaarten van mensen in hun eigen dorpsomgeving. Verder worden er ter gelegenheid van feestdagen occasionele diensten gehouden, alsook een herdenkingsdienst voor de overleden parochianen n.a.v. de lokale kermis.

Het gebruik wordt verder gevaloriseerd door occasioneel gebruik voor socio-culturele activiteiten zoals kunsthistorische rondleidingen, concerten, tijdelijke tentoonstellingen, benefiet-activiteiten, ...

- Recent werd de alarmbeveiligingsinstallatie aangepast zodat het kerkgebouw dagelijks vrij toegankelijk gesteld wordt.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.4. Sint-Egidiuskerk in Sint-Gillis-Waas

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

2.4.1. Identificatie

Naam: Sint-Egidiuskerk in Sint-Gillis-Waas

Geografische ligging:

- Kerkstraat 23, 9170 Sint-Gillis-Waas
- Provincie: Oost-Vlaanderen

Plaats in de kerkelijke structuur:

- Bisdom: Gent
- Dekenaat: Sint-Niklaas
- Parochie: Heilige Helena Sint-Gillis-Waas / Stekene

Eigenaar: gemeente Sint-Gillis-Waas

Bescherming: gedeeltelijk beschermd als monument (orgel): ID 1388, 04.03.1980

Zie: <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/9311>

2.4.2. Beschrijving

a) Cultuurhistorische waarde

Ruime neogotische kerk, niet georiënteerd (koor naar het noordoosten) om te passen in het straattracé. Kerkhof vervangen door autostaanplaatsen en sinds lang overgebracht naar de Nieuwstraat. De ingang van de ommuurde begraafplaats aldaar bevat een gietijzeren hek met twee vierkante arduinen pijlers, bekroond door een siervaas.

De oude kerk, waarvan een eerste vermelding in 1239, werd door de Geuzen zwaar gehavend, zodat in 1606 een deel ervan diende opnieuw ingezegend te worden. Te klein geworden en in staat van verval, werd ze volledig gesloopt en vervangen door een nieuwe kerk in 1873- 1876 naar ontwerp van architect E. de Perre-Montigny. De torenspits werd pas in 1887 aangebracht. Driebeukige kruiskerk met vierkante voorgeveltoren en polygonaal koor geflankeerd door zijkoren en kleinere, rechthoekige sacristieën in de oksels.

Hoog basilicaal kerkgebouw van baksteen op arduinen sokkel en met decoratieve verwerking van zandsteen voor de vensteromlijstingen en de nekblokken van de torensteunberen.

Vierkante toren, op de voorgevel vooruitspringend en opgebouwd uit drie geledingen met bekronende, ingesnoerde naaldspits. Dubbele hoeksteunberen met drie versnijdingen.

Begane grond met rijk versierd spitsboogportaal van zandsteen met basreliëf in het timpaan, archivoltten op zuiltjes met bladkapiteel en wimberg met hogers en heiligenbeeld op de plaats van de kruisbloem. Heiligenbeelden onder een gaal met hogers flankeren het portaal.

Doksaalverdieping met gekoppelde spitsbogige lancetvensters waarboven een roosvenster, het geheel gevat in een spitsboognis. Spitsbogige galmgaten met middenzuiltje en uurwerkplaat. Overkragende spitsboog fries als torenbeëindiging.

Benedenkerk van zes traveeën met spitsboogvensters waartussen steunberen met een versnijding. Rechthoekige transeptarmen van twee traveeën, even hoog als schip en koor.

Hoofdkoor van twee rechte traveeën met driezijdige apsis. Analoge zijkoortjes, even hoog als de zijbeuken. Zandstenen gedenkplaat in de buitenmuur van het koor, met volgende tekst:

"Anno Dmi 1873 die 29bris; Pio IX Pas.; br° Fr. Bracq EP° Ganda; Leopoldo II Regnante; Fr. Bongaerts Burg., L. Naudts, S. Verbeke Consul; Pastore L.-A. Stocquart; Fr. Tuyart Presb., C. Seghers, C. Canterman, S. Melis Consil. Fab.; Lapis primarius hujus ecclesiae positus. Edm. De Perre, Architecto".

Interieur met hardstenen zuilen op achtkantige sokkel en met uitgewerkt bladkapiteel (verschillend van zuil tot zuil). Spitse scheibogen met eenvoudig afgeschuinde hoeken; erboven, schijntriforium van drie gekoppelde spitsboogjes op zuiltje met vierkant bladkapiteel. Gehele kerkruimte overkluisd door bakstenen kruisribgewelven.

Mobilair: schilderijen: "Genezing van de lamme" (paneel, 17de eeuw); "Vermenigvuldiging der broden" (17de eeuw, naar Otto Venius); "Heilige Rochus" en "Heilige Rochus geneest pestlijders" (1638-40); "Marteldood van Sint Sebastiaan" (drieluik, 1640, De Liemaecker).

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Meubilair: orgelkast (1652, F. De Wree); biechtstoel Noordelijke zijbeuk (barok 1744-45, vermoedelijk Eg. A. Nijs); biechtstoel Zuidelijke zijbeuk, kerkmeesterbanken in beide transeptarmen en preekstoel (barok, respectievelijk 1772, 1776 en 1787, gebroeders De Cauwer); biechtstoelen transeptarmen (neogotisch, 1876);

communiebank, koorgestoelte, hoofd- en zijaltaren (neogotisch, 1885-1887, Van Erchel).

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

We tonen de originele afbeelding hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/14777>

b) Architecturale mogelijkheden

Het kerkgebouw mag niet verbouwd of gecompartmenteerd worden omdat deze kerk de parochiekerk voor Sint-Gillis-Waas en Stekene blijft. In 2016 dacht men er even aan om een zijkoor om te bouwen voor een catecheselokaal. Een architect en leden van CRKC kwamen een kijkje nemen, maar bouwkundig kan dit ook niet omdat de verwarmingsinstallatie, die pas vernieuwd is, dit niet toelaat.

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Winterkapel

**We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.**

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

c) Bouwfysische toestand

Restauratiewerken aan de Sint-Egidiuskerk: dossier 21250 aangelegd in 2013.

- Na het inspectieverslag van Monumentenwacht in 2011 , bouwkundig rapport 40052/2011/B dd. 3/10/2011, heeft de kerkfabriek in 2013 een architect aangesteld om de slechte en de te verbeteren punten eens verder te onderzoeken. Deze stelde een lastenboek op van de uit te voeren werken en dit werd besproken met het toenmalige bestuur, architect-ingenieur Frateur en een afvaardiging van de kerkfabriek in juni 2014. Het voorstel van het bestuur was toen de investering te splitsen in 2 delen: fase I (hoge daken) te realiseren in 2016/2017 en fase II (lage daken) te realiseren in de volgende legislatuur (dus na 2018).

- Realisatie:

Fase I: herstel van hoge daken en goten, inclusief de toren
herstel van de hoge glasramen en plaatsen van voorzetramen,
isolatie van de gewelven

Fase II: herstel van de lage daken en goten,
herstel van de lage glasramen en plaatsen van voorzetramen,
nieuwe verwarming in de winterkapel en de sacristie.

d) Erfgoedwaardering door Erfpunt, Onroerend erfgoed Waasland (2023):

Categorie 1: zeer hoge erfgoedwaarden:

“De gebouwen zijn beeldbepalend voor de gemeente. Ze hebben een uitzonderlijke waarde omwille van hun historische achtergrond en context, hun architecturale en bouwkundige waarde en homogeniteit, hun zeldzaamheid, authenticiteit...”

Beheerdoelstellingen:

“Maximaal behoud van de erfgoedwaarden (=streven naar zo min mogelijk aanpassingen van volume, gevel- en dakafwerking, origineel schrijnwerk conform de richtlijnen van OE ...”

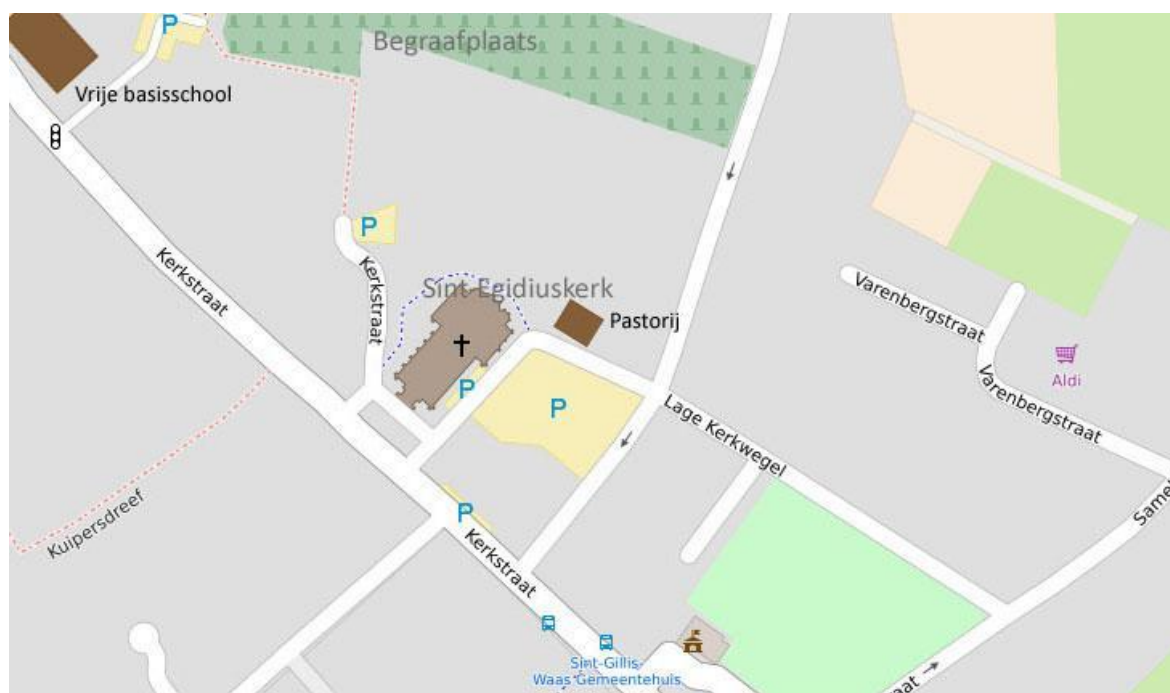

We tonen de originele afbeelding
hier niet omwille van het copyright.

Wil je het volledige kerkenbeleidsplan
met beeldmateriaal bekijken?
Vraag het dan op bij de gemeente.

Kerk en vroegere pastorij

2.4.3. Situering van het gebouw in zijn ruimtelijke omgeving

De kerk van Sint-Gillis-Waas ligt centraal in de dorpskom van Sint-Gillis-Waas. De kerk maakt geen deel uit van een beschermd landschap of dorpsgezicht. Op het plein voor de kerk staat een beschermd oorlogsmonument van Alfred Courtens ter nagedachtenis van de slachtoffers van de twee wereldoorlogen. Naast de kerk bevindt zich het voormalige gemeentehuis. Dit is een classicistisch gebouw in 1742 opgetrokken naar ontwerp van Joannes Fredericus Manderscheidt, gezworen landmeter, ter vervanging van het gesloopte “parochiehuis” waarvan reeds in 1576 sprake was. Achter de kerk bevindt zich de pastorie. Dit is een alleenstaand dubbelhuis van vijf traveeën en twee bouwlagen. Verder staan er langsheen de Kerkstraat nog een aantal karaktervolle herenhuizen.

Het beschermde kasteel Sanders, dat momenteel dienst doet als gemeentehuis, ligt op een paar honderd meter van de kerk. Dit kasteel is opgetrokken in traditionele bak- en zandsteenarchitectuur uit de 16^e eeuw. Het bestaat uit twee vleugels, haaks op elkaar, met in het snijvlak een achtkantige traptoren.

Naast de kerk ligt een groot kerkplein dat dienst doet als parking voor 133 voertuigen. De kerk is te bereiken met het openbaar vervoer via lijnbushalte “Sint-Gillis-Waas gemeentehuis”.

De begraafplaats bevindt zich langsheen de Nieuwstraat op een goeie honderd meter.

2.4.4. Beschrijving van het actueel gebruik en de actuele functie

- De kerk wordt gebruikt voor een wekelijkse viering op zondag.
- Op de hoogdagen zijn er feestelijke vieringen.
- Tijdens de week is er een vaste gebedsdienst op de derde woensdag van de maand.
- Verder wordt de kerk gebruikt voor de doopselvieringen, huwelijken, uitvaarten voor mensen uit de omgeving.
- Daarnaast wordt de kerk ook gebruikt voor catechese als voorbereiding op het doopsel, vormsel en eerste communie voor de kinderen en hun ouders.
- De zangkoren houden hun wekelijkse zangrepetities in de kerk.
- Maandelijks bijeenkomst gebedsgroep Pater Pio.
- Het kerkgebouw is dagelijks vrij toegankelijk door aanwezigheid van een beveiligingsinstallatie met camerabewaking en alarm.

Cultureel gebruik:

- concerten van : het zangkoor Cantagili en de koninklijke harmonie Sint-Cecilia,
- occasioneel andere concerten,
- kerstevocaties door Drieske Nijpers,
- activiteiten georganiseerd door het Davidfonds,
- diverse activiteiten rond de herdenking van de eerstesteenlegging van het kerkgebouw,
- tentoonstellingen van kunstwerken.

3. NAAR EEN TOEKOMSTVISIE

3.1. Onderbouwde visie op het toekomstig gebruik en de toekomstige functie

Een bevolkingsbevraging aan de start van vorige legislatuur (september 2019) leverde volgende informatie op.

Wat betekent voor jou de kerk in jouw deelgemeente? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Plaats om een levensgebeurtenis te beleven (doop, huwelijk, overlijden): 62%
- Plaats om het midden van mijn dorp aan te duiden (dorpsgezicht): 37%
- Plaats om te bidden: 25%
- Plaats om kunst en cultuur te beleven (tentoonstelling, concert,...): 24%
- Plaats om te bezoeken als toerist (erfgoed): 20%
- Geen specifieke betekenis: 19%
- Plaats om tot rust te komen: 16%
- Plaats om onder de mensen te komen: 9%

Daarnaast werd gevraagd naar de mening of het kerkgebouw ook voor andere activiteiten dan enkel voor eucharistievieringen kon gebruikt worden:

- 43% ja, maar de kerk mag hiervoor niet aangepast/verbouwd worden
- 38% ja en de kerk mag hiervoor aangepast/verbouwd worden
- 19% neen

Vervolgens werd gepolst naar welke activiteiten in de kerk nog zouden kunnen plaatsvinden (meerdere antwoorden mogelijk)

- 83%: tentoonstellingen
- 82%: concerten
- 47%: rondleiding in de kerk
- 42%: repetities
- 10% gaf andere voorstellen: bib, theater/voordracht, sport, studieruimte, vergader ruimte, activiteiten die mensen samen brengen (lokale keten-)markt; beurs

Uitgaande van alle gegevens, de kerkfiches, het pastorale plan en de bevolkingsbevraging, komen we tot een onderbouwde toekomstvisie voor de parochiekerken van Sint-Gillis-Waas.

Het strategisch meerjarenplan van de gemeente is nog in volle voorbereiding en zal voorgelegd worden aan de gemeenteraad van december 2025, bovendien wordt een vastgoedplan op gemeentelijk niveau opgemaakt. De resultaten hiervan zijn momenteel nog niet duidelijk.

Het is dan ook de bedoeling dat dit kerkenbeleidsplan dient als richtinggevend kader en de verdere verfijning van de langetermijnvisie op het gebruik van de kerkgebouwen binnen iedere deelgemeente verder vorm kan krijgen.

De voorliggende oefening leverde volgende visie op voor wat betreft het gebruik en de invulling van het religieus patrimonium op het grondgebied van de gemeente.

Deelgemeente (en wijk)	Kerk	Toekomstvisie
De Klinge	Onze-Lieve-Vrouw-Hemelvaartskerk	Gebruik voor de eredienst met valorisatie en met onderzoek naar de mogelijkheden voor nevenbestemming *
Meerdonk	Sint-Corneliuskerk	Gebruik voor de eredienst met valorisatie en met onderzoek naar de mogelijkheden voor nevenbestemming *
Sint-Pauwels	Sint-Pauluskerk	Gebruik voor de eredienst met valorisatie en met onderzoek naar de mogelijkheden voor nevenbestemming *
Sint-Gillis-Waas	Sint-Egidiuskerk	Gebruik voor de eredienst met valorisatie **

* Onder nevenbestemming verstaan we een permanent multifunctioneel gebruik (buiten uren voor en door andere doelen/instanties) of een permanent gedeeld gebruik (deel van de ruimte wordt voor andere doelen gebruikt).

** Onder valorisatie verstaan we: initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen.

Alle kerken in Sint-Gillis-Waas blijven bestemd voor de katholieke eredienst:

- De kerk van Sint-Gillis-Waas blijft beschikbaar voor zondagse erediensten en vaste en occasionele wekelijkse gemeenschapsvieringen..
- Alle kerken blijven in de toekomst beschikbaar voor gebedsdiensten, huwelijken en uitvaarten van mensen in hun eigen omgeving.
- Alle kerken zijn dagelijks vrij toegankelijk.

Deze toekomstvisie is gebaseerd op volgende vaststellingen:

- de kerken bevinden zich in de vier dorpskernen;
- 62% van de bevolking geeft als hoofdbetekenis aan het kerkgebouw: plaats om een levensgebeurtenis te beleven.
- het is belangrijk dat bepaalde geloofsmomenten die buiten de initiatie plaatsvinden en lokale verankering hebben, doorgaan in de eigen parochiekerk tot zolang het kan: huwelijken, uitvaarten, de viering van de kerkwijding, de viering ter herdenking van de overledenen ter gelegenheid van de kermis .e.a.;
- de kerken zijn mooie gebouwen en zijn in goede staat.

De kerken worden zoveel mogelijk open gesteld voor het publiek. Zodat mensen kunnen binnen komen om te bidden, tot rust te komen, vrij te bezoeken, ...

De kerkfabrieken investeerden in een alarminstallatie om het openstellen van de kerken mogelijk te maken.

De kerken blijven beschikbaar voor occasionele socio-culturele activiteiten zoals kunsthistorische rondleidingen, concerten, tijdelijke tentoonstellingen, benefietactiviteiten. Voor de toekomst worden mogelijkheden onderzocht voor een geschikte vorm van nevenbestemming in de kerken Sint-Cornelius, Sint-Paulus en O.-L.-V. Hemelvaart.

We streven zoveel mogelijk naar nevenbestemming (multifunctioneel of gedeeld gebruik) en onderzoeken hiervoor samen de mogelijkheden met de lokale bevolking, parochieploeg, kerkfabrieken, verenigingen en de lokale overheid. Deze samenwerking moet dialoog, communicatie, experiment en concrete acties mogelijk maken. Beide partijen, kerkraad en pastoraal-coördinator hebben onmiskenbaar een rol bij het verlenen van toelatingen voor het gebruik van het kerkgebouw. De toelating tot het "materieel gebruik" van het gebouw hoort bij de kerkraad. Hieruit voortvloeiend zijn zij verantwoordelijk voor alles wat daarmee te maken heeft. Als het de verantwoordelijkheid is van de kerkraad, dan zijn zij ook aansprakelijk. De toelating dat de activiteit verzoenbaar is met de aard van het kerkgebouw en of de voorgestelde inrichting geen afbreuk hieraan doet is duidelijk de rol van de pastoraal-coördinator. Met andere woorden de toelating moet door beiden gegeven worden maar ieder voor zijn bevoegdheid.

3.2. Plan van aanpak hoe de toekomstige invullingen zullen worden onderzocht

De vier kerkgebouwen hebben een grote cultuurhistorische waarde. Voor de vier kerken zullen onderhouds- en instandhoudingswerken gepland worden die volgens de rapporten en bevindingen van Monumentenwacht nodig bevonden worden. Deze zullen opgenomen worden in de opeenvolgende meerjarenplannen.

Er wordt bovendien gekeken naar nodige infrastructuurwerken om een multifunctioneel gebruik mogelijk te maken.

De kerkgebouwen worden hiervoor mee opgenomen in de reikwijdte van het gemeentelijk strategisch vastgoedplan. Dit vastgoedplan wordt momenteel opgemaakt in samenwerking met verschillende stakeholders. Het zal een antwoord bieden op volgende vragen:

- Wat is het (belangrijkste) vastgoed?
- Wat is de status van het vastgoed?
- Voor welke maatschappelijke functies wordt het gebruikt?
- Wat zijn de te verwachten socio-economische tendensen?
- Kan het beheer en gebruik geoptimaliseerd worden?
- Wensen en kunnen we het vastgoed verduurzamen?
- Hoe zijn we geëvolueerd t.a.v. de doelstelling van 2050 (of 2045)?

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente in aanwezigheid van:

- Gemeentebestuur
- Centraal kerkbestuur met afvaardiging per kerkfabriek
- Priester en/of diaken (als vertegenwoordiger voor de parochie)
- Bisschoppelijk vertegenwoordiger

na te gaan of het kerkenbeleidsplan nog actueel is, afgestemd is op het gemeentelijk vastgoedplan en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien er wijzigingen moeten aangebracht worden, worden deze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van Gent en door de gemeenteraad.

BESLUIT

Het kerkenbeleidsplan van Sint-Gillis-Waas is reeds in uitvoering :

- De 4 kerken blijven behouden voor de eredienst; het gebruik ervan is verruimd door valorisatie.
- De Sint-Corneliuskerk en de Sint-Pauluskerk werden recent gerestaureerd.
- Voor de Sint-Egidiuskerk (= centrumkerk in de nieuwe parochiestructuur Sint-Gillis-Waas/Stekene) werd recent het restauratiedossier afgewerkt zoals reeds vermeld bij de beschrijving van de bouwfysische toestand.
- Alle kerken zijn dagelijks geopend voor het publiek.
- Alle kerken staan open voor gebruik door plaatselijke culturele en socio-culturele verenigingen.
- De kerken van Sint-Cornelius, Sint-Paulus en O.-L.-V. Hemelvaart staan open voor nevenbestemming onder de vorm van multifunctioneel of gedeeld gebruik.

Alle betrokken partijen engageren zich om naar aanleiding van het jaarlijks overleg tussen het centraal kerkbestuur en de gemeente na te gaan of het plan nog actueel is, afgestemd is op het gemeentelijk vastgoedplan en of wijzigingen noodzakelijk zijn. Indien er wijzigingen moeten aangebracht worden, worden deze opgenomen in een addendum aan dit kerkenbeleidsplan na goedkeuring door de bisschop van Gent en door de gemeenteraad.